

דפי עיון

"ליהודים היתה אורה" אמר רבי יהודה:
אורה - זו תורה.

וכך הוא אומר:

"כי נר מצוה ותורה אור" [מגילה ט"ז]

לזכרה של: אורה מושקוביץ ע"ה
משואות-יצחק

במפרשים

י"ל ע"י מ. מושקוביץ * משואות-יצחק 79858 ד.נ.שדה-גת * טל': 08-8616173 * פקס: 08-8616174

שנת תשע"ט

פרשת נשא

א. תוספת ברכה.

פרק ד', פסוקים כב', כז':

נשא את ראש בני גרשון גם הם (ד' כ"ב)
הלשון "גם הם" אינו דבוק כל כך, והי' לו לומר גם אותם. אכן
מצינו בתורה לשונות כאלה בקירוב, כמו בפרשה בראשית (ד' כ"ו)
ולשת גם הוא יולד בן — תחת גם לו, ובפרשה נח (י' כ"א) ולשם יולד
גם הוא — תחת גם לו, ובפרשה תולדת (כ"ז ל"ד) ברכני גם אני
אבי — תחת ברכני גם אותי, ובפרשה שלח (י"ד ל"ב) ופגריכם אתם
תחת ופגריכם שלכם, ועוד כאלה. והנה כן הוא מסגנון הלשון.
ואמנם כאן אפשר להטעים הלשון "גם הם" דמכיון לומר, כי
אעפ"י שמקודם לזה נשא במעלה גבוהה מאוד את בני קהת שיהיו
נושאי הארון, אעפ"י כ תשא. תרום, גם ראש בני גרשון שיהיו גם הם
מוקדשים לעבודה קדושה, כדמפרש הלאה. והלשון תשא הוא מענין
רוממות וגדולה.

על פי אהרן ובניו (ד' כ"ז)

ובפסוק הזה כתיב, ומשמרתם ביד איתמר בן אהרן הכהן, וכן
בסמוך פסוק ל"ג, ולפי זה הי' צריך בפסוק שלפנינו לכתוב על פי אהרן
ובניו, ולא ובניו, כיון דרק לאחד מבניו הופקדה המשמרת, אך כן
סגנון הכתובים, וכמו בפרשה ויגש (מ"ז כ"ג) ובני דן חושים — תחת
ובן, כיון דאינו אלא אחד, וכן בפרשה בפנחס (כ"ז ח') ובני פלוא
אליאב, ובדהי"א (ב' ח') ובני איתן עזריה, ועוד בפרשה וישב (ל"ז
ל"ה) ויקומו כל בניו וכל בנותיו, וכן בפרשה ויגש (מ"ז ז') בני
ובנותיו (בהסבה על יעקב), אעפ"י שלא הי' לו אלא בת אחת (ועיי"ש
בפרשה וישב ברש"י).

אלו

1. מקטע הראשון מוצא פרשנו מציה סגנונית אף אסתפק בתשובה הראשונה
כי אכן יש סגנון זה, אמה?
2. מה מצאנו הוא לכך?
3. מקטע השני מצאנו שוב מציה סגנונית, היש אף תשובה אחרת לכך?

* * *

ויז וְלָקַח הַלֵּהָן מִיָּם קְדָשִׁים בְּכָלֵי חַרְשׁ.
לפנים רהטא נראה לי ענין בדיקה
זו, כי בכל מקום שתמצא גדר ערוה שם אתה
מוצא קדשה. והנה מיס אלו שנתקדשו בכיור,
ובתוכם השם שנמחה, ודאי יש בהם קדשה
יתרה. וכל משקה יוצא דרך בית הרחם בשתן.
לפיכך אם נטמאה ולא היה שם גדר ערוה,

ב. כלי יקר.

פרק ה', פסוק יז':

ומה שלוקחין מן קרקע המשפן ונותנין לתוכו, מבאר על דרך שכתבתי למעלה פרשת אחרי מות בפסוק: "ותטמא הארץ ואפקד עונה עליה" (ויקרא יח, כה), שבכל מקום שיש עון עריות, נפקד על הארץ עון הראשון שחטאה בעץ עשה פרי ולא עץ פרי, על ידי שנתנה חמר גם ועב בכל הנמצאים, ואגב זה נתנה גם באדם חמר עב ועבור הגורם להיות לו נטיה אל הזנות ביותר, כמו שפרש הרמב"ן פרשת בראשית (כ, ט), שאכילת העץ גרם לו תאות המשגל. וידוע שאדם הראשון ממקום פפרתו נברא, מן המקום שנאמר בו "מזבח אדמה תעשה לי" (שמות כ, כא), והינו מן עפר המשפן, וחמר זה נתון בכל תולדותיו אשר מקורם מן החמר הראשון. ואם כן, העפר אשר בקרקע המשפן היא האמן אשר עשתה הפלי ההוא, והינו האדם. ואוי לעסה שהנחתום מעיד עליה, כי העפר ההיא תוכל להעיד על הפלי, אם נתנה בו חמר עב וגם הגורם פריצות העריות או לא, ויבוא האמן ויעיד על הפלי אשר עשה מה טיבו.

אינו דין שמים קדושים אלו יגעו במקום ערוה שנטמא. לפיכך בטנה צבה וירכה נופלת, כי כך הטבע בכל חלי השתן, שהמשקה העצור תוך האדם ואין לו דרך לצאת, יפעל אחת משתים אלה או שניהם כאחד, דהינו בטנו צבה, פי המותרות הנשאר בכטן ואין לו דרך לצאת גורם נפיתת הבטן, או המשקה עושה לו דרך אחר, והוא שנבלעת בכשר הירף, ולפי שאין פאן מקומו, על פן בהכרח יפל בשר הירף, ובכלל חתיכות בשר הנופלות, יפל גם המשקה דרך שם. אבל אם טהורה היא ולא נטמא המקום ההוא, הרי אברי המשגל כשאר אברי האדם, ואין בהם שום צד טמאה, שהרי קדם שחטא אדם הראשון פתיב: ויהי האדם ואשתו ערומים ולא יתבשוש³ (בראשית ג, כה), כי כל זמן שלא היה להם נטיה אל החטא, היו אברי המשגל אצלם כשאר אברים שאין בושה בהיותם מגלים. כך בזמן שיש פאן גדר ערוה, יוצא המשקה כדרכו ואינו חושש. ולפי שחטאה במשקה היין, על פן תבדק במשקה המים.

מלכה

1. כרננו מנסה להבין את סתרי התורה הקשורים למצוה זו צ"ח ההליון, איך ולמה?
2. מהו הסגור לצנין הצונח המיוחד והקשה כאן?
3. למה לוקחים מקרקע המשכן דוקא?
4. מה בא עפר זה "להציד" כאן?
5. מיהו הנחמא ומיהו הכלי?

* * *

ג. אור החיים.

פרק ה' פסוק כז:

וצוה ה' שימתן המים תחלה והעפר למעלה, הטעם כסדר אשר המה בעולם, ותמצא שחכמים שאמרו שאם הקדים העפר לא עשה כלום אמרו אם היו מערבים כשרים, והוא הענין עצמו שהם סדורים מים ועפר, כי יש חלק שהמים למטה והעפר למעלה ויש חלק שהמים אצל העפר אבל עפר למטה אין דגמא זו בפדר מים החיים, ולר"ש שאמר שם (טו): אפלו עפר למטה סובר שאין להקפיד כי יש מים למעלה מהעפר ודי שיתקדשו המים בכלי וזהו חיותם להרגיש בהרגש הצריך לענין: **וצוה** ה' לכתב פרשת סוטה באזכרות שבה ומוחקים כל הכתב במים וכעפר ההוא, והטעם לתת כח בהם לעשות מעשה אשר יחפצו עשות, וצוה עוד שיקריב מנחה מהשעורים, הטעם דגמא למנחה פחותה שהביא קין בתחלת העולם, וזה נסב מחטא אדם וחווה, והוא הזכרת עון אשר גרם בכי למים וקללה לאדמה, והוא מאמר מנחת זכרון מזכרת עון, ואז ישקה האשה המים, והנה בבוא המים ההם במעי האשה במחוי השם

בנות הענין על נכון, כי יצו ה' בקנאות איש אשתו כי יבדקנה במעשה זה שייביאנה אל מקום אשר שם חונה האלהים, וכבר העירותיך כי למקום ההוא יקרא ארץ העליונה לצד ששכנה שם שכינה, ואינה בכלל ארור אשר אררה ה', גם מים אשר שם לא תרד עיניהם דמעה, כי למה יכפו ולמה ירע לבכם, וצוה ה' שיקח מהמים ההם קדושים, יקראו קדושים בקרבכם לפני ה' קדוש ונורא שמו, וצוה העירף מעשה המים, ואין דברי סותרים חס ושלום דברי רבותינו שאמרו שהיו מקדשים בכיור, אלא ממה שדבר ה' בדרך זה נתפון לדברי גם כן אלהים חיים, גם צוה לקחת מן העפר המקדש דוקא לצד שהוא קרוב לקדוש ועליון ברור הוא, וצוה שלא יחפר בדקר אלא מן העפר המוכן לפני ה' בלא הפסק בנין במאמרם ז"ל (סוטה טו): לצד היותם יותר קרובים ומרגישים בהשראת שכינה בהם, מה שהרגש זה אינו בעפר שהוא חוץ למקדש כי לא טעם טעם זה עד הנה לעשות את אשר חפץ ה' עשות:

בְּתוֹכֹךְ אִם הָאִשָּׁה טְמֵאָה הִנֵּה הַשֵּׁם הַהוּא עַל
יְדֵי הַמִּנְחָה שְׂמֹזְכֶרֶת עֲוֹן יִזְכֹּר עֲוֹן הַקּוֹדֶם
וְיִרְגִישׁוּ הַפִּיִּים וּבָזָה יִהְיוּ מְרִים כִּי יִזְכְּרוּ יְגֻנָּם
וּבְכִיתֶם וְהָיָה מִחָאָת דְּמַעְתָּם, וְהִנֵּה הָאִשָּׁה
הַטְּמֵאָה תְּסוּבֵב מְרַתֵּם וּבָאוּ כֹה הַפִּיִּים
הַמְאָרְרִים לְמְרִים יִחַתְּכוּ מַעֲיָה וַיַּעֲשׂוּ כֹה
נִקְמָה כִּי זֹאת הָאִשָּׁה הַגּוֹרֶמֶת בְּכִיתֶם, וּבְכַח
הַשֵּׁם הַנִּתּוֹן בָּהֶם יִנְקְמוּ נִקְמַתְם מִמֶּנָּה.

שאלות

1. פרשנו - כמו הרבה פרשנים - מחפש הסגר למצפה הפלאי הזה, התוכל לעצור מה כיוונו?
2. המקום, המים והצפה, איך פרשנו קושר הכל יחד?
3. מתית הכתב מה באה לסמל?
4. למה דוקא מנחת עצורית?
5. מה הרציון הכללי שפרשנו מנסה ללמדנו כאן?

* * *

ד. הכתב והקבלה.

פרק ו' פסוק כ' :

7 (כ) ואחר ישתה הנזיר יין. פשטיה דקרא משמע אחר כל המעשים, הקרבן והתגלחת, אז הותר. וכן דעת ר' אליעזר (נזיר מו, א). אמנם לרבנן גם אחר מעשה יחידי דהיינו אחר שנוק אחד מן הדמים הותר, עיין שם. ואפשר דלשון המקרא דייק כוותיהו שאם "אחר כל המעשים" דוקא, היה לו לכתוב "ואחר כן", כמו "ואחר כן תבא אליה ובעלתה" (דברים כא, יג) שאמרו עליו בספרי "הא אם לא עשה את כל המעשים האלה, ובא עליה הרי זה בעילת זנות" (עיין שם בהגרא, אדרת אליהו) כי מלת (הן) ["כן"] יורה על דיוק איכות הדבר (נאכדעם עס זאָ געוועזען). והדבר צריך עדין בירור ממקומות אחרים.

ישתה הנזיר יין. [מלת] "הנזיר" נוסף, כי אחרי מלאת ימי נזרו איננו נזיר עוד. אמנם כשהיתה נזירותו להשם באמת להכניע יצרו, תשאר לו הפרישות מן התאוות בקנין. וגם אחרי מלאת ימי נזרו ואחרי שתותו יין, עדיין תואר "נזירות" יצדק בו ולא יבגוד עוד.

שאלות

1. מה פסוק מביא את פרשנו לחפש סיבה שהיה כל זה כסיוט הצנין?
2. מה הראיה שמיא פרשנו מנואל אחר fe "את יפת תואר"?
3. מה הדין למצפה?
4. בקטע השני מצפה פרשנו רציון מיוחד, מהו?

* * *